

УДК 658.012.14:330.3

Яремко І. Й.
Глушко О. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто прикладні аспекти системної оцінки рівня економічної стійкості вітчизняного машинобудівного підприємства. Наведено порівняльну характеристику змісту формалізованих фінансових показників, використовуваних у методиках встановлення фінансової стійкості та системи показників при визначенні економічної стійкості конкретного підприємства. Окреслено передумови прогнозування рівня економічної стійкості підприємства машинобудівної галузі на основі моделей прогнозування банкрутства.

Ключові слова: підприємство, машинобудівна галузь, економічна стійкість, фінансова стійкість, оцінка, фінансові показники, експертні індикатори, прогнозування.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її взаємозв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Темпи зростання кризових явищ, їхній дедалі більш дестабілізуючий вплив на стійкий розвиток суб'єктів господарювання актуалізують низку проблем встановлення їхньої економічної стійкості. В сучасних вітчизняних трансформаційних умовах економіки об'єктивна оцінка рівня економічної стійкості підприємства є визначальною у процесах управління, планування й прогнозування його діяльності і розвитку. Базова основа розроблених оцінних методик не в повній мірі враховує фактор функціонування підприємств в умовах кризової економіки, індикативну складову цих чинників при встановленні поточного рівня економічної стійкості. Разом з тим фактори складних суспільно-економічних відносин змінюють вектор оцінки економічної стійкості господарської одиниці.

Низький рівень показників рентабельності та ліквідності підприємств машинобудівної галузі за період останніх п'ять років можна розглядати прямим критерієм спричинення фінансової нестабільності на цих суб'єктах господарювання. В контексті наростаючих кризових тенденцій адаптування оціночно-аналітичного інструментарію визначення економічної стійкості підприємства до реальних умов ведення фінансово-господарської діяльності є необхідною умовою підвищення ефективності функціонально-орієнтованого управління. Основними проблемами забезпечення адекватності оцінки економічної стійкості є обмеженість публічної інформації та відсутність підтверджень щодо її достовірності. Крім цього, існують проблеми технічного характеру, які полягають у використанні недостатньо об'єктивних показників, які розраховуються для визначення агрегованого та інтегрованого рівнів економічної стійкості підприємства. Оцінюючи економічну стійкість, не завжди проводиться процедура критеріальної нормалізації одиничних показників (вироблення критеріальних нормативів для конкретного підприємства), що є ще однією причиною викривлення аналітичних результатів. Формування системи показників для оцінки економічної стійкості визначається не економічною доцільністю, а доступністю вхідних аналітичних даних. Проблемним для вітчизняних підприємств машинобудівної галузі є необґрунтоване використання в аналітичному інструментарії елементів експертного оцінювання. Традиційне використання цього оціночного підходу спричинене об'єктивним розвитком комплексності досліджуваної категорії, необхідністю урахування її

атрибутивних ознак при формуванні інтегрального показника. В економічних дослідженнях також допускається використання моделей прогнозування банкрутства як фактора попередження зниження рівня економічної стійкості підприємства. При цьому доцільно дослідити адекватність аналітичних результатів прогнозування для підприємств вітчизняної машинобудівної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційно в академічній сфері оцінювання економічної стійкості підприємства базується на фінансових показниках. Причиною такого позиціонування оціночно-аналітичних методик є не тільки той факт, що фінансові потоки об'єктивно виступають базовим індикатором рівня економічної стійкості, але й сам фактор значення показників публічності фінансової звітності та їх доступності. У дослідженнях науковців [1; 2; 3; 4] формують систему показників комплексного оцінювання економічної стабільності діяльності підприємства, використовуючи різні концептуальні підходи. У переважній більшості розробок, зокрема О.М. Тридід, дотримується позиції, що основними напрямками аналізу фінансової стійкості є: «горизонтальний і вертикальний аналіз балансу, аналіз майнового стану, аналіз відносних показників ліквідності, аналіз відносних показників фінансової незалежності, аналіз структури та динаміки фінансових результатів, аналіз рентабельності, аналіз ділової активності» [5, с. 48].

Особливості оцінки економічної стійкості промислових підприємств описані у науковому дослідженні [6; 7], де зроблені спроби усунути надмірну вагу фінансових показників за рахунок врахування атрибутивних ознак економічної стійкості підприємства. В контексті визначення інтегрального показника економічної стійкості підприємства науковцями формуються різнотипні складові цієї категорії в межах яких і здійснюють оцінку. Деякі зарубіжні науковці, досліджуючи економічну стійкість, роблять акцент на економічному капіталі підприємства та на його оцінці [8]. При цьому актуальним для дослідження залишається питання прогнозування економічної стійкості підприємства. Прогнозування комплексної категорії, якою є економічна стійкість підприємства, науковцями пропонується здійснювати із використанням різних моделей прогнозування банкрутства [9]. О.В. Ареф'єва крім моделей прогнозування банкрутства пропонує використовувати кореляційно-регресійний аналіз для формування прогнозних даних щодо рівня економічної стійкості постіндустріального підприємства в майбутньому [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблемні питання оцінки економічної стійкості промислового підприємства ґрунтовно досліджуються в останні десятиліття. При цьому окремі аспекти проблеми залишаються, що актуалізує потребу додаткових наукових пошуків. Основною проблемою оціночно-аналітичних процесів економічної стійкості сучасного машинобудівного підприємства є об'єктивне урахування всіх суттєвих факторів, що впливають на досліджувану категорію. Формування адаптивної моделі встановлення рівня економічної стійкості вітчизняного машинобудівного підприємства та моделювання релевантних прогнозів щодо його рівня на перспективу, використовуючи доступну інформаційну базу, залишаються актуальними завданнями економічної науки.

Мета статті полягає у дослідженні на практичному рівні застосування оціночно-аналітичного інструментарію визначення економічної стійкості конкретного вітчизняного машинобудівного підприємства, пропонуванні окремих підходів до розвитку оцінних методик.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Оцінка економічної стійкості підприємства, яка є комплексним процесом, який потребує врахування значної кількості різнопланових факторів з різноваговим впливом на досліджувану економічну категорію. Результати об'єктивної оцінки часткових складових економічної стійкості підприємства безпосереднім чином визначають якісну характеристику інтегрального показника. За своїм змістом він розкриває узагальнену інформацію про рівень всіх визначальних складових ефективного функціонування сучасного промислового підпри-

ємства. Враховуючи той факт, що основним індикатором рівня економічної стійкості підприємства все таки є показники фінансового характеру, то фінансову стійкість необхідно вважати вагомою складовою економічної стійкості. З цієї точки зору актуальним можна вважати проведення повноцінної інтегральної оцінки економічної стійкості підприємства, визнаючи рівень основних фінансових показників конкретного машинобудівного підприємства (табл. 1). Для дослідження об'єктивності оцінки було обрано ВАТ «Мукачівприлад», який за період 2009-2013 роки забезпечував рентабельність діяльності та продукції.

Розрахунок фінансових показників для цілей встановлення стійкості підприємства можна здійснювати по-різному, для чого використовують різні типи підходи до їх опрацювання. З точки зору конкретного підприємства найдоцільніше використовувати ту методику розрахунку, яка має ґрунтовне логічне пояснення, виходячи з специфіки його діяльності. Розрахунок фінансових показників ілюструє факт, що найнижчими є показники рентабельності та платоспроможності. Саме ці групи показників разом із показниками ліквідності визначають рівень фінансової стійкості підприємства. Позитивні значення динаміки деяких коефіцієнтів ділової активності та фінансової незалежності свідчать про прийнятно ефективне управління грошовими коштами та можливості підприємства в довгостроковій перспективі погашати свої зобов'язання.

Економічна стійкість за своєю суттю є динамічною категорією і визначається не значенням показника, а динамікою їх зміни. Тому результати проведених аналітичних розрахунків представлені у вигляді графіків, які ілюструють

Таблиця 1

Основні фінансові показники економічної стійкості ВАТ «Мукачівприлад»

Показники	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Ліквідності:					
1. Коефіцієнт покриття	9,56	14,23	11,67	24,26	13,83
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,60	1,39	1,66	3,77	2,04
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,29	0,19	0,00	0,00
Платоспроможності:					
4. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,90	0,93	0,91	0,96	0,93
5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,63	0,65	0,68	0,69	0,71
Фінансової незалежності:					
6. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,93	0,95	0,94	0,97	0,95
7. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,07	0,05	0,06	0,03	0,05
8. Коефіцієнт прогнозу банкрутства	0,59	0,62	0,64	0,67	0,67
9. Коефіцієнт фінансової стійкості	13,56	20,43	15,80	33,54	18,01
Рентабельності:					
10. Коефіцієнт рентабельності активів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12. Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
13. Коефіцієнт рентабельності продукції	0,13	0,04	0,05	0,02	0,06
Ділової активності:					
14. Коефіцієнт оборотності активів	0,29	0,38	0,39	0,39	0,25
15. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,07	8,20	9,03	10,17	6,53
16. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,70	7,94	5,70	3,84	3,97
17. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-0,11	-0,14	-0,15	-0,15	-0,09
18. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	0,06	0,08	0,09	0,09	0,06
19. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,08	0,10	0,10	0,10	0,06

тенденційні зміни коефіцієнтів в межах груп показників (рис. 1-4).

Об'єднання на одному графіку показників ліквідності і платоспроможності обґрунтовується прийнятним підходом, враховуючи, що платоспроможність підприємства є, по суті, зовнішнім виразом його ліквідності. На основі цього графіку можна зробити висновок, що показники платоспроможності фактично залишаються незмінними порівняно із показниками ліквідності. При цьому спостерігаються значні зміни коефіцієнта покриття при не значних змінах коефіцієнта швидкої ліквідності і практично відсутніх змінах у коефіцієнтах абсолютної ліквідності. Основною причиною такої тенденції є не суттєві коливання в обсягах руху грошових коштів та запасів підприємства порівняно із іншими складовими оборотних активів підприємства.

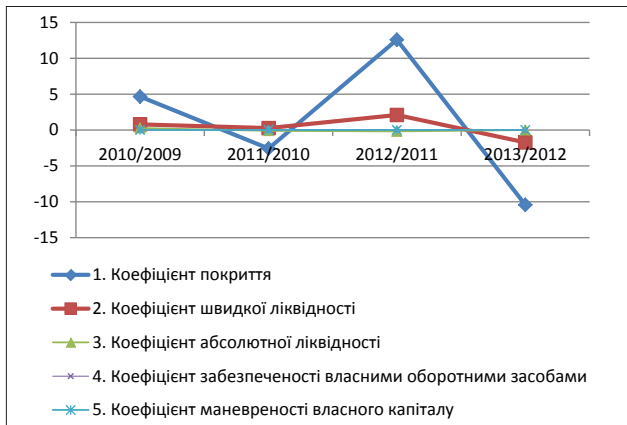


Рис. 1. Абсолютні відхилення коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності ВАТ «Мукачівприлад» за період 2009-2013 рр.

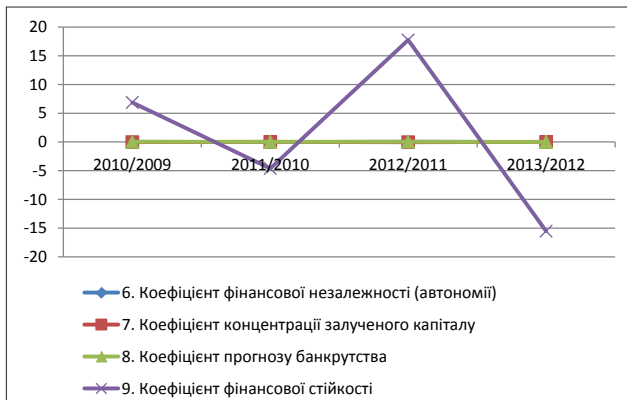


Рис. 2. Абсолютні відхилення коефіцієнтів фінансової незалежності ВАТ «Мукачівприлад» за період 2009-2013 рр.

Коефіцієнти фінансової незалежності не відрізняються значною амплітудою змін за винятком коефіцієнта фінансової стійкості. Коливання коефіцієнта фінансової стійкості спричинені значними змінами розміру поточних зобов'язань підприємства. Враховуючи незначні відхилення більшості коефіцієнтів фінансової незалежності, тенденцію можна вважати прийнятною для перспектив забезпечення економічної стійкості підприємства.

Абсолютні значення більшості показників рентабельності нульові, або прямують до нуля. При цьому ця тенденція зберігається протягом всіх досліджуваних звітних періодів. Це має негативний

вплив на інтегральний рівень економічної стійкості конкретного машинобудівного підприємства.

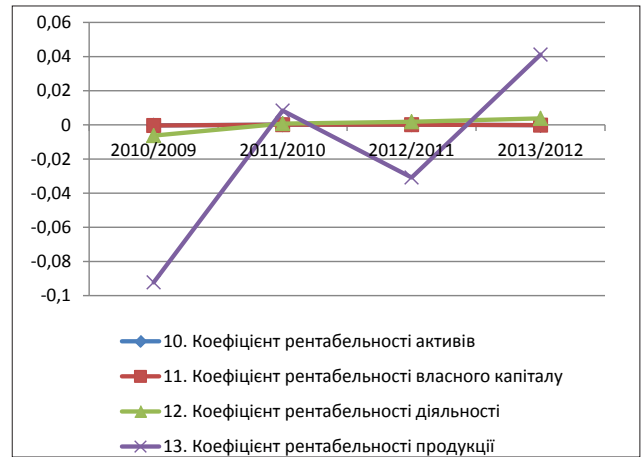


Рис. 3. Абсолютні відхилення коефіцієнтів рентабельності ВАТ «Мукачівприлад» за період 2009-2013 рр.

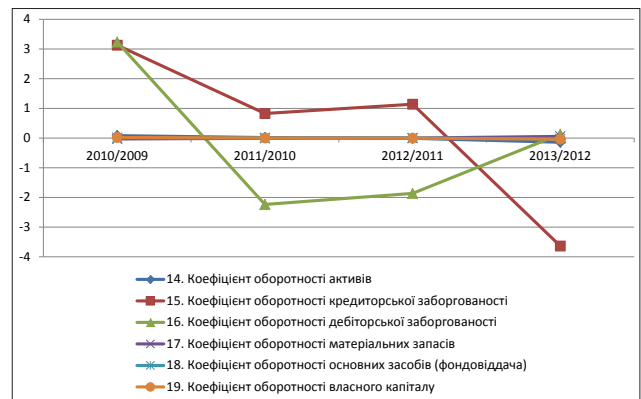


Рис. 4. Абсолютні відхилення коефіцієнтів оборотності ВАТ «Мукачівприлад» за період 2009-2013 рр.

Коефіцієнти оборотності демонструють значні зміни за рахунок коливання розмірів кредиторської і дебіторської заборгованості підприємства. При цьому основні коефіцієнти оборотності ілюструють відсутність суттєвих змін за всі п'ять звітних періодів.

Проаналізувавши динамізм фінансових показників, можна зробити висновок, що амплітуда коливань переважаючої більшості коефіцієнтів є незначною. Аналізуючи значення показників, доцільно відзначити низькі показники рентабельності підприємства. Важливим в контексті аналізу фінансової складової економічної стійкості підприємства є той факт, що значення більшості фінансових показників знаходиться в нормативних межах.

Реалізувавши фінансовий аналіз машинобудівного підприємства, доцільно провести комплексну оцінку визначальних складових економічної стійкості ВАТ «Мукачівприлад». У таблиці 2 виконані розрахунки одиничних показників економічної стійкості та стандартизовано їхні значення. Стандартизація показників здійснена шляхом ділення показника за кожний звітний період на найбільше значення із аналізованих періодів. З метою створення передумов адекватного врахування одиничних показників в агрегованому показнику економічної стійкості визначені коефіцієнти вагомості кожного з них.

Таблиця 2

Стандартизовані показники складових економічної стійкості БАТ «Мукачівприлад»

Одиничні показники та складові економічної стійкості підприємства	Стандартизовані показники за роки					Вагомість показників
	2009	2010	2011	2012	2013	
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,39	0,59	0,48	1,00	0,57	0,2
Коефіцієнт співвідношення власного та позикового капіталу	0,40	0,61	0,47	1,00	0,54	0,2
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,74	0,95	0,99	0,97	0,62	0,14
Коефіцієнт чистої рентабельності активів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
Коефіцієнт чистої рентабельності власного капіталу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,89	0,91	0,95	0,98	1,00	0,16
Фінансова стійкість підприємства	0,41	0,52	0,48	0,69	0,47	1
Рівень освіти персоналу	0,29	0,43	1,00	1,00	1,00	0,2
Рівень кваліфікації персоналу	0,44	0,50	0,80	0,88	1,00	0,1
Стаж персоналу	0,82	0,82	1,00	1,00	1,00	0,2
Коефіцієнт співвідношення прийнятих і звільнених працівників	0,68	1,00	0,99	0,95	0,93	0,15
Результативність управлінського персоналу	0,86	0,60	0,63	0,91	1,00	0,35
Організаційно-кадрової стійкості	0,67	0,66	0,85	0,95	0,99	1
Стійкість освоєння нової продукції	0,97	1,00	0,99	1,00	0,99	0,15
Норма прибутку (чиста рентабельність виробництва)	0,71	0,90	0,97	0,97	0,62	0,35
Коефіцієнт оновлення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
Коефіцієнт чистої рентабельності продукції	1,00	0,31	0,37	0,14	0,45	0,35
Виробнича стійкість	0,74	0,57	0,62	0,54	0,52	1
Коефіцієнт чистої рентабельності продажів	0,99	0,57	0,62	0,74	1,00	0,4
Коефіцієнт рентабельності маркетингових витрат	1,00	0,62	0,75	0,85	0,93	0,25
Частка чистого прибутку отриманого від постійних клієнтів	0,73	1,00	0,88	0,75	0,88	0,2
Тривалість контрактів, умови контрактів із економічними контрагентами та інші	1,00	0,94	0,89	0,98	0,81	0,15
Маркетингово-логістична стійкість	0,94	0,73	0,74	0,81	0,93	1
Частка нематеріальний активів	0	0	0	0	0	0,6
Рівень інноваційного потенціалу працівників підприємства	0	0	1	0	0	0,2
Коефіцієнт винахідливості	0	0	0	0	0	0,1
Рівень новизни інноваційного продукту	0	0	1	0,5	0,25	0,1
Інноваційна стійкість	0	0	0,3	0,05	0,03	1

Таблиця 3

Агреговані показники економічної стійкості БАТ «Мукачівприлад»

Складові економічної стійкості	Вагомість показників	Агреговані показники за роки				
		2009	2010	2011	2012	2013
Фінансова	0,30	0,12	0,16	0,14	0,21	0,14
Організаційно-кадрова	0,20	0,13	0,13	0,17	0,19	0,20
Виробнича	0,15	0,11	0,09	0,09	0,08	0,08
Маркетингово-логістична	0,15	0,14	0,11	0,11	0,12	0,14
Інноваційна	0,20	0,00	0,00	0,06	0,01	0,01
Економічна стійкість підприємства	1	0,51	0,48	0,58	0,61	0,56

Узагальнено дані про рівень складових економічної стійкості підприємства у таблиці 3. Крім цього, в цій таблиці визначені коефіцієнти вагомості для кожної складової економічної стійкості БАТ «Мукачівприлад». Це дозволить визначити інтегральний рівень економічної стійкості конкретного машинобудівного підприємства.

Результати про рівень інтегрального показника економічної стійкості досліджуваного підприємства наочно представлені на рис. 5.

Для позиціонування діапазонів інтегрального показника економічної стійкості можна використати таблицю Харрінгтона. Суть цієї таблиці полягає в наступному. Якщо інтегральний показник має кількісне значення в діапазоні 0,64-1, то таке підприємство вважається економічно

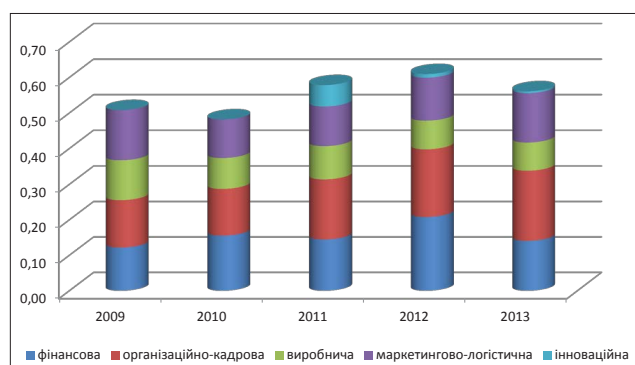


Рис. 5. Економічна стійкість БАТ «Мукачівприлад» в розрізі складових за 2009-2013 рр.

Таблиця 4

Прогноз банкрутства для БАТ «Мукачівприлад»

Моделі прогнозування банкрутства	Критичне значення	2009	2010	2011	2012	2013
Модель Е. Альтмана	$Z > 3$	9,17	13,41	10,67	21,36	11,88
Модель Р. Ліса	$Z \leq 0,037$	0,05	0,06	0,06	0,07	0,06
Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу	$Z \leq 0,2$	3,49	5,24	4,13	8,72	4,77
Модель Г. Спрінгейта	$Z > 2,45$	0,92	0,99	1	1,12	0,94
Коефіцієнт Бівера	$> 0,4-0,45$	11,82	17,88	13,44	28,74	15,4
Рентабельність активів розрахована виходячи з чистого прибутку	$> 6,0-8,0$	0,44	0,32	0,36	0,44	0,36
Фінансовий леверидж	≤ 37	0,07	0,05	0,06	0,03	0,05
Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	$> 0,4$	0,59	0,62	0,64	0,67	0,67
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\leq 3,2$	0,6	1,39	1,66	3,77	2,04

стійким, якщо в діапазоні 0,36-0,64, то таке підприємство володіє середнім рівнем економічної стійкості і якщо кількісне значення нижче 0,36, то підприємство є економічно не стійким. Використовуючи цю шкалу, можна стверджувати, що за всі проаналізовані періоди БАТ «Мукачівприлад» володів середнім рівнем економічної стійкості.

Проаналізувавши рівень економічної стійкості машинобудівного підприємства, доцільно змодельовувати ймовірність його банкрутства. Позитивні результати є передумовою довгострокової економічної стійкості машинобудівного підприємства. Враховуючи існування значної кількості моделей банкрутства, було обрано найбільш використовувані та адаптовані до сучасних умов ведення бізнесу моделі (табл. 4).

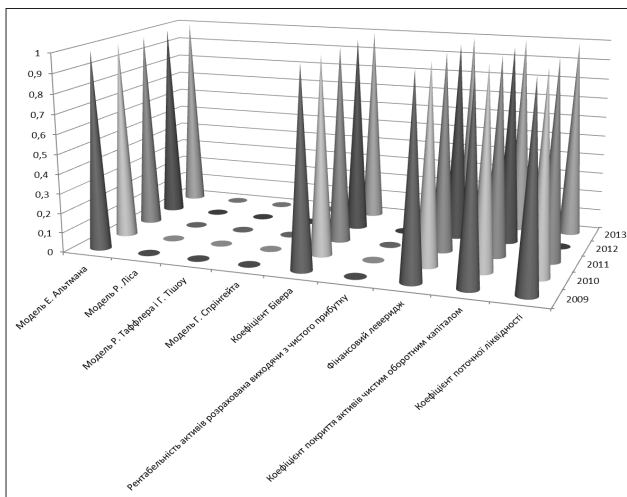


Рис. 6. Прогнози ймовірності банкрутства для БАТ «Мукачівприлад»

Критичні значення за моделями визначають можливість банкрутства в найближчі п'ять звітних періодів. Наочно можливість банкрутства й втрати економічної стійкості підприємства проілюстрована на рис. 6.

Проведений аналіз банкрутства із використанням ряду провідних моделей дає неоднозначні результати. З метою формування об'єктивної позиції стосовно перспективи економічної стійкості конкретного машинобудівного підприємства доцільно враховувати результати всіх методик. Лише перевіривши на практиці, можна стверджувати про дієвість кожної з них.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Економічна стійкість сучасного вітчизняного машинобудівного підприємства позиціонується як комплексний об'єкт для оцінки. Попереднім етапом оцінки є визначення основних фінансових показників підприємства, це дало можливість інтерпретувати рівень фінансової стійкості досліджуваного підприємства. Додатковим елементом попереднього аналізу є визначення відхилень фінансових показників від норми та тенденцію їх зміни внаслідок чого сформовані аналітичні передумови визначення фінансового потенціалу підприємства в динаміці. Оцінка інтегрального показника економічної стійкості спричинила використання як формалізованих, так і неформалізованих показників, реалізацію експертних оцінок і як результат були сформовані передумови для об'єктивізації оціночного процесу. Наслідком проведеної оціночно-аналітичної процедури стало визначення рівня економічної стійкості БАТ «Мукачівприлад» в кількісній та якісній інтерпретації. Використання різних методик прогнозування банкрутства дозволило сформувати стратегію трактування цих методик в контексті прогнозування економічної стійкості конкретного вітчизняного машинобудівного підприємства.

Список літератури:

1. Ареф'єва О.В. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення / О.В. Ареф'єва, Д.М. Городицька // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8. – С. 83-90.
2. Косянчук Т.Ф. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств : [монографія] / Т.Ф. Косянчук, Любченко Н.Л. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 218 с.
3. Григорська Н.М. Системно-процесне управління економічною стійкістю підприємств машинобудування : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н.М. Григорська. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2014. – 20 с.
4. Даниленко В. А. Економічна стійкість промислових підприємств в умовах ринкової невизначеності : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / В. А. Даниленко. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – 20 с.

5. Тридід О.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства : [монографія] / О.М. Тридід, К.В. Орехова. – К. : Національний банк України; Університет банківської справи, 2010. – 143 с.
6. Василенко В. А. Диагностика устойчивого развития предприятий : монография / А. В. Василенко. – К. : Центр учебной литературы, 2005. – 142 с.
7. Городня Т.А. Аналіз фінансового стану та вдосконалення контролю за фінансовими показниками / Т.А. Городня, С.В. Кобзева // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць. – Львів. – 2010. – Вип. 20.1. – С. 183-187.
8. Krysiak, Z. Achieving enterprise stability based on economic capital / Z. Krysiak // Graziadio Business Report. – 2011. – № 14(4). – Р. 3.
9. Гончаренко О.М. Прогнозування стійкого розвитку підприємства / О.М. Гончаренко // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», – 2010. – № 691. – С. 130-135.
10. Арєф'єва О.В. Антикризове фінансове управління підприємством : [монографія] / О.В. Арєф'єва, Ю.В. Прохорова. – Львів : Українська академія друкарства, 2011. – 252 с.

Яремко І. Й.

Глушко О. В.

Национальный университет «Львовская политехника»

ПРИКЛАДНЫЕ АСПЕКТЫ ОЦЕНКИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Рассмотрены прикладные аспекты системной оценки уровня экономической устойчивости отечественного машиностроительного предприятия. Приведена сравнительная характеристика содержания формализованных финансовых показателей, используемых в методиках установления финансовой устойчивости и системы показателей при определении экономической устойчивости конкретного предприятия. Очерчены предпосылки прогнозирования уровня экономической устойчивости предприятия машиностроительной отрасли на основе моделей прогнозирования банкротства.

Ключевые слова: предприятие, машиностроительная отрасль, экономическая устойчивость, финансовая устойчивость, оценка, финансовые показатели, экспертные индикаторы, прогнозирования.

Yaremko I. I.

Hlushko O. V.

Lviv Polytechnic National University

PRACTICAL ASPECTS OF EVALUATION IN CONTEXT OF MANAGEMENT THE ECONOMIC STABILITY OF MACHINE BUILDING ENTERPRISE

Summary

Applied aspects of evaluation the economic stability of the domestic machine-building enterprise are considered. Comparative characteristics of the content of formal financial indicators used in the methods of establishing financial stability and system parameters in determining the economic stability of a particular company are given. Forecast of economic stability of the enterprise of machine-building industry on the basis of bankruptcy prediction models is outlined.

Key words: enterprise, machine-building industry, economic stability, financial stability, evaluation, financial indicators, expert indicators, forecasting.

УДК 334.722

Ярмолович Д. Ю.

Национальная академия наук Украины

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЫНКА УСЛУГ МОРСКОГО АГЕНТИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ И МИРЕ

Статья посвящена исследованию деятельности морских агентов как в Украине, так и по всему миру. Рассмотрены основные нормативно-правовые акты, которые определяют форму и содержание таких отношений морского агента с третьими сторонами и принципалом, а также устанавливают объем правосубъектности сторон агентского договора. Были рассмотрены международные и национальные агентские организации.

Ключевые слова: морское агентирование, деятельность морских портов, торговое судоходство, типовый договор морского агентирования, классификация функций морского агента, контрагенты морского агента.

Постановка проблемы. В последние годы наблюдается существенное снижение уровня работы сервисного сектора морского транспорта. Это вы-

звано не столько повышением тарифов и снижением грузопотока в Украину, сколько переделом «грузовых» рынков, а следовательно, переходом